

Hikmet Temel Akarsu

Toma

Sabaha Kadar Beyoğlu...

O yıllarda Nevizade Sokak çok farklıydı. Dingin ve sade; mütevazı bir meyhaneler sokağıydı. Sadece kültür dünyası insanları değil, görmüş geçirmiş işadamları da oraya rağbet ederlerdi. Türk sanat müziğinin melankolik parçalarının çalındığı küçük meyhanelerde, hafif suskunluk, koyu efendilik ve suçluluk duygusu içinde, hüznle içkilerini içer, kaderlerine ağlardı insanlar. Her şey eski zaman filmlerini andırıncasına siyah beyazdı. Muşamba kaplı, kırık dökük masalar ve eğreti sandalyeler üzerinde, salaş mutfaklardan getirilen mezeleri atıştırırđı Sadri Alışık görünümlü pejmurde adamlar. İç bayılan müzik ve kesif sigara dumanı arasında, meyhanenin uğultusuna rağmen hülyalara dalmayı becerebilirlerdi... Dışarıdan getirilmiş lakerdalar, çirozlar ya da dil fümeler, gazete kâğıdı paketlerinden soyundurularak masalara açılırdı. Eşe dosta ikramlarda bulunulurdu. Yan gözle meyhaneye girebilmiş tek tük kadınlara bakılırdı. Onların birer konsomatris olduğu ihmal edilerek iç geçirilirdi. Hayıflanılırdı. Bıçkın tebessümler saçılırdı yarım ağızla...

Ceketlerini omuzlarına almış kabadayı görünümlü tombalacılar dolaşırdı Nevizade Sokak'ta. Sokağa saçılmış masa ve sandalyeler pek azdı. Herkes içeride, mümkünse sobanın başında içmeyi sever, kestane kızartırdı bir yandan. Meyhaneden içeri görmüş geçirmiş edalarla giren bıçkın tombalacılar ellerindeki ilginç viski şişelerini sergileyerek çekiliş için kura numarası satarlardı. O yıllarda viski ve yabancı sigara ülkeye kaçak giren nesnelereydi. Kolay bulunmazlardı. O yüzden çekilişlere katılmak hiç de ucuz değildi. Ama nekeslik ederek katılmayanlar, ısrarla bunu devamlı yapanlar hoşgörölmezlerdi. İtibarlarından olurlardı. Saygın bir bey olarak anılmak isteyen herkes, bu çekilişlere kura numarası satın alırdı. Racon böyleydi.

Çekilişler sokağın bilinmedik bir yerinde, bilinmedik bir şekilde yapılır, ayakta dolaşarak ve bağırılarak bütün meyhanelerde ilan edilirdi. Bu işte hafif hile hurda var mı diye kuşku edilecek olsa da asla ses çıkarılmazdı. Çünkü tombalacının adaleti derin bir ilahi dizge gibi çalışırdı. Yeterince kaybettiysen bir gün mutlaka sana da kazandırılırdı. O gün masana konan ilginçler ilginç viskiyi oracıkta bir çırpıda eşe dosta ikram eder, tüketirken, için giderdi belki ama sokak ve ritüelleri sana başka şans tanımazdı zaten.

Toma, altmış yaşlarında, kır saçlı, konuşma zorluğu olan bir düşmüş adamdı. Neredeyse her gün her gece Nevzade'deydi. Son geçirdiği gırtlak kanseri operasyonundan sonra iyice konuşamaz olmuştu. Yoksun ve mahzun, masaların arasında dolaşır, eski güzel günleri anar, hayıflanırdı. Kendisine dostluk ve yakınlık gösteren insanları yanıtlamamanın acısını kalbinde hissedirdi. Çünkü konuşabilmesi için alınması gereken aygıt yüz elli liraydı. Bu, Toma'nın artık bir araya getiremeyeceği kadar büyük bir paraydı. Suskun ve çaresiz, duvar diplerine yığılır, içki içip şarkılar söyleyen, kadeh kaldıran dost meclislerine gıptayla bakardı Toma. Bir zamanlar kendisi de her gece o meclislerden toplar, bonkörlüğün son noktasına kadar gider, Nevzade Sokak'tan rakı derelerinin akmasını sağlardı. Toma kimi zaman hüznle, kimi zaman düpedüz gözyaşı dökerek o günleri anar, düşüşün kendisini taşıdığı noktadaki çaresizliğini yatıştırmak için hayırsever dostların ikram edeceği iki üç double rakıda teselli arardı.

Toma'nın içinde bulunduğu çaresizlik, hüznü ve perişanlık tüm sokağı etkilemişti. Akşamcılar, onun yıkın ve karamsar halini görmekten mutsuz oluyorlar, dert anlatmaya çabaladığında sesinin çıkamayışına tanık olduklarında yıkılıyor, büyük üzüntü duyuyorlardı. Gün boyu, tüm sokak esnafı bu konuyu konuşur olmuştu: "Ne olacaktı zavallı Toma'nın hali?"

Toma, arkasından dönen bu dedikodulardan habersiz, günlük hayatını sürdürüyordu. Akşamlar boyunca, toplanan her dost meclisine imrenerek, gözleri dolarak, hatıralarını izlerken albüme dalıp giden bir yaşlı adam gibi bakıp duruyordu. Hayat, acılarla dolu bir serüveni ve bitişe doğru hüznü, en feci şeklini alıyordu. Kader Toma'ya kötü bir oyun oynamıştı... Tek zevki, içki masasında dostlarıyla muhabbet etmektir. Ve kahpe felek, son demlerine gelirken, bu en büyük zevkini öncelikle elinden almıştı. Artık ona gözyaşı dökmekten başka ne kalmıştı ki?... İşte Toma bunu, her gece doya doya yapıyordu... Ağlıyor, ağlıyor, ağlıyordu... Gözleri kan çanağı olana kadar ağlıyordu. Gözlerinin rengini soran dostlarına da parmağıyla içki şişesini işaret ediyordu.

Bu sahne aylar yıllar boyunca yinelendi durdu. Artık sokağın sabrı tükenmişti. Hiç kimse Toma'nın bu haline dayanamıyordu. Sonunda, kabadayı tombalacıların önderliğinde mahallenin bütün ileri gelenleri toplanarak bir karar aldı. Büyük bir tombala düzenlenecek ve geliyle Toma'ya konuşma cihazı alınacaktı.

Karar alınır alınmaz uygulamaya geçildi. Hemen o gece, esnafın, meyhaneci ve garsonların katılımıyla büyük bir piyango düzenlendi. O yılların en pahalı üç şişe viskisi çekilişe koyuldu. Bütün gelirin Toma'nın konuşma cihazı için harcanacağı tüm meyhanelerde duyuruldu. Çekilişe yoğun bir katılım oldu. Gecenin sonuna doğru yüzler gülüyordu. Toma'nın konuşma cihazı için gerek duyulan para toparlanmıştı. Tombalacı İsmet bu parayı gece yarısını geçerken ona teslim ederken iki gözü iki çeşme ağlıyordu. Toma da aynı şekilde katıla katıla ağlıyordu. Herkes ertesi sabah Toma'nın gidip konuşma cihazı almasını ve sokağa öyle gelmesini bekliyordu.

Ertesi gün Toma ortalıkta gözükmedi. Tüm esnaf olan biteni merak ediyordu. Acaba Toma, konuşma cihazını alabilmiş miydi?... Ne olmuştu?... Neden ortalıkta gözüküyordu?...

Bir sonraki gecenin ilerleyen saatlerine kadar Toma'dan haber alınamadı. O gece ise, saat on bire doğru, sokağın ucundaki meyhanenin önündeki ağır masa herkesin dikkatini çekmeye başlamıştı... Hava çok sıcak olmamasına rağmen, adeta herkese birden gözükebilme için dışarıya yerleşmişti grup. Pejmurde kıyafetli on-on iki kişi, adeta bir kral sofrası donatmış yiyor, içiyordu... Masada lakerdadan çiroza, dil fümeden topike; kuş sütü, kuru üzüm; eksik olan hiçbir şey yoktu. Rakı oluk oluk akıyor, kadehler şerefe kaldırılıyordu... Masaya dikkatle bakan İsmet, on-on iki kılıksız adam arasında giyinmiş, kuşanmış, tıraş olmuş, gerçek bir beyfendiye dönüşmüş Toma'yı zorlukla ayırt edebildi. Böyle bir meclisi toplamış, su gibi para harcayan, asil bir beyzade gibi çevresine tebessümler saçan, mutlu ve kendinden emin rint acaba gerçekten Toma olabilir mi diye tüm dikkatini yoğunlaştırıp öylece baktı.

Evet, adam gerçekten de Toma'ydı... Bu kez gözlerini dikkatle Toma'nın boğazına yöneltti İsmet. Aradığı nesneyi görmek umuduyla... Toma'nın boğazında konuşma cihazı filan gözüküyordu.

Dondu kaldı... Ne söyleyeceğini bilemedi...

Aynı esnada Toma'nın soylu ve küçük bir el hareketiyle davranan seyyar saz heyeti masanın çevresinde yerini alıyordu... Birkaç saniye sonra, unutulmuş bir ülkenin unutulmuş duyguları yankılanmaya başladı Nevzade'nin yoksul ve hüzünlü duvarlarında:

“İnleyen nameler ruhumu sardı,
Bir rüya ki orda hep...”

Istanbul, 27 Ağustos 2003

Not: Bu öykü, yazarın Mayıs 2005'te İnkılap Yayınları'ndan çıkacak *Babalar ve Kızları (Rock'n Roll Öyküleri)* adlı kitabında yer almaktadır..